

IV Pa 160/24 - zarządzenie, uzasadnienie Sąd Okręgowy w Zielonej Górze z 2024-12-20

Sygn. akt IV Pa 160/24

UZASADNIENIE

Powód M. F. wystąpił przeciwko pozwanemu N. Oddział Straży Granicznej w K. z pozwem, w którym domagał się pierwotnie zapłaty kwoty 990, 80 zł tytułem wyrównania wynagrodzenia.

W uzasadnieniu żądania powód podał, że jest emerytowanym funkcjonariuszem Straży Granicznej. Służbę pełnił od 03.04.2000 r. do dnia 24.02.2023 r. kiedy został rozkazem zwolniony ze służby. Do czasu zwolnienia pełnił funkcję Zastępcy Naczelnika Wydziału G. (...) w K. na etacie majora, w 10 grupie uposażenia zasadniczego w I kategorii z mnożnikiem 2, 351 kwoty bazowej i dodatkiem funkcyjnym przyznanym na czas pełnienia służby na wskazanym stanowisku w wysokości 1680 zł, podwyższonej do dnia 28.02.2023 r. do wysokości 2280 zł miesięcznie.

Pisemny wniosek o zwolnienie ze służby złożył 25.11.2022 r.

W styczniu 2023 r. powód otrzymał:

- 3800 zł wynagrodzenia zasadniczego,
- 912 zł usługi,
- 2289, 70 zł dodatku za stopień,
- 2280 zł dodatku funkcyjnego,

Łącznie 9281, 70 zł brutto. Wynagrodzenie zostało wyliczone według kwoty bazowej z 2022 r. , to jest 1614, 69 zł.

Powód przy zastosowaniu kwoty bazowej ustalonej w ustawie budżetowej na 2023 r. w kwocie 1740, 64 zł powinien otrzymać:

- 4090 zł wynagrodzenia zasadniczego,
- 981, 60 zł usługi,
- 2468, 30 zł dodatku za stopień,
- 2280 zł dodatku funkcyjnego,

Łącznie 9819, 90 zł brutto.

W lutym 2023 r. powód otrzymał:

- 3268, 70 zł wynagrodzenia zasadniczego,
- 784, 32 zł usługi,
- 1969, 24 zł dodatku za stopień,
- 2280 zł dodatku funkcyjnego,

Łącznie 8.301, 63 zł brutto. Jest to wynagrodzenie naliczone przy zastosowaniu kwoty bazowej z 2022 r. i wynika także z nieobecności spowodowanej zwolnieniem lekarskim w styczniu 2023 r.

Powód podał, że przy zastosowaniu kwoty bazowej z 2023 r. powinien otrzymać:

- 3517, 33 zł wynagrodzenia zasadniczego,
- 844, 26 zł usługi,
- 2122, 64 zł dodatku za stopień,
- 2280 zł dodatku funkcyjnego,

Łącznie 8764, 23 zł brutto.

Już w styczniu powód otrzymał 528, 20 zł mniej, a w lutym 472, 60 zł mniej.

Powód wskazał, że w ustawie budżetowej na 2023 r. ustalono kwotę bazową na 1740, 64 zł dla żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy. Zasady ustalania ich wynagrodzenia pozostawały niezmiennie od lat. W art. 41 ustawy z dnia 01.12.2022 r. - o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 z jednolitego traktowania zostały wyłączone określone grupy funkcjonariuszy. Wprowadzono niższe kwoty bazowe, dla tych którzy od marca 2023 r. zdecydowali się przejść na emeryturę. Następnie przy waloryzacji pominięto tych funkcjonariuszy, którzy odchodzili z dniem 01.03.2023 r. na emeryturę, a którzy w styczniu i lutym tego roku pozostawali w służbie czynnej i realizowali zadania służbowe. Spowodowało to, że powód nie został równo potraktowany przy wypłacie wynagrodzenia i powołując się na art.

32 Konstytucji RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) wniośł o zasądzenie dochodzonych kwot.

Pozwany N. Oddział Straży Granicznej w K. w odpowiedzi na pozew wniośł o oddalenie powództwa (k. 25).

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że powód otrzymał wynagrodzenie zgodne z przepisami przez niego w pozwie przytoczonymi. Pozwany podał, że późniejsza ustawa ołobudżetowa z dnia 01.12.2022 r. wywołała skutki dla powoda niekorzystne poprzez uchylene ustawy wcześniejszej. Pozwany nie mógł zachować się inaczej, gdyż naruszyłby dyscyplinę finansów publicznych.

Jednocześnie pozwany skorygował wartość wyliczonego przez powoda roszczenia i wskazał, że za styczeń ewentualne wyrównanie powinno wynieść 538, 20 zł, a nie 528, 20 zł.

Powód rozszerzył powództwo o prawidłową wartość (k. 32).

Wyrokiem z dnia 22 maja 2024 r. sygn. akt IVP 185/24 Sąd Rejonowy w Zielonej Górze – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w kpt I. zasądził od pozwanego N. Oddziału Straży Granicznej w K. na rzecz powoda M. F. tytułem wyrównania zaległego wynagrodzenia kwotę 1.000, 80 zł (jeden tysiąc zł 80 gr) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

a) od kwoty 538, 20 zł od dnia 02.01.2023 r. do dnia zapłaty,

b) od kwoty 462, 60 zł od dnia 01.02.2023 r. do dnia zapłaty.

W pkt II wyrokowi nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

Sąd Rejonowy uznał, iż powództwo w bezspornym stanie faktycznym okazało się zasadne.

Według Sądu powód trafnie wskazał, że zastosowanie w stosunku do niego przepisów ustawy z dnia 01.12.2022 r. - o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 doprowadziło do uzyskania niższego niż należne wynagrodzenie. Przy czym za zasadnością powództwa przemawiają dwa aspekty. Powód w uzasadnieniu pozwu powołał się na zbliżoną sytuację faktyczno-prawną sędziów i prokuratorów, w stosunku do których to grup zawodowych bezpodstawnie ustawą ołobudżetową zamrożono coroczny wzrost kwoty bazowej. W istocie utrzymała się linia orzecznicza uznająca to działanie za niedopuszczalne.

Oceniając zatem kwestionowane przez powoda rozwiązania prawne z punktu widzenia norm konstytucyjnych, należało podnieść, że zgodnie z art. 2 Konstytucji RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Już usytuowanie tej klauzuli w normach konstytucyjnych nakazuje jej przyznać wysoki prymat i miejsce. Dostrzegając jej ogólnikowość i konieczność wykładni przez organy stosujące Konstytucję (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), zanegować jednak należy, aby była ona dowolna. Zakłada ona swoiste minimum i wyrażające ją formuły prawne. Istotne jest, że z zasady państwa prawnego wyprowadzono zasady pochodne. Jedną z nich stanowi zasada ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. Nieodmiennie związana jest z bezpieczeństwem prawnym. W świetle tej zasady adresaci norm prawnych mają prawo oczekiwać, że regulacja prawna nie zostanie zmieniona na ich niekorzyść w sposób arbitralny i zaskakujący (podkreślał to Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 4 listopada 2015 r., K 1/14, czy wyroku z 19 listopada 2008 r. w sprawie K 2/08). Nie oznacza to oczywiście, że określone unormowanie, regulujące uprawnienia płacowe, czy inne prawa lub obowiązki obywateli nie mogą zostać nigdy zmienione. Istotny warunek brzegowy zakłada, aby kreowane zmiany nie były dla jednostki zaskakujące i nie miały charakteru arbitralnego (zob.m.in. wyrok K 2/08, cz. III, pkt 5.2 oraz wyroki z: 8 grudnia 2011 r., P 31/10, cz. III, pkt 5.3; 28 lutego 2012 r., K 5/11, cz. III, pkt 4.1; 13 czerwca 2013 r., K 17/11, cz. III, pkt 7.1). Co więcej, ingerencja ustawodawcy może jednak nastąpić tylko wówczas, gdy przemawiają za tym szczególnie istotne wartości konstytucyjne. Do takich zalicza TK m.in. konieczność ochrony równowagi budżetowej (zob. wyroki TK z: 20 stycznia 2010 r., K 6/09; 12 grudnia 2012 r., K 1/12), której jednak zabrakło dla lat 2022 i 2023.

Z prezentowaną zasadą konstytucyjną związana jest zasada pewności prawa (bezpieczeństwa prawnego). Gwarantuje ona ochronę praw słusznie nabytych, interesów w toku oraz ekspektatywę maksymalnie ukształtowanych (por. wyrok TK z 21 czerwca 2005 r. w sprawie P 25/02). Obywatel ma prawo oczekiwać od państwa, że może poruszać się i kształtować swoje uprawnienia i zobowiązania w oparciu o stabilne normy prawne, podlegające zmianom jedynie w przypadkach wyjątkowych i uzasadnionych. Zestawiając zatem z przedstawioną zasadą konstrukcję wynagrodzeń funkcjonariuszy, zasadna staje się odmowa zastosowania unormowań zamrażających waloryzację płacy dla tych osób, które podjęły decyzję o przejściu na emeryturę.

Wskazywane w uzasadnieniu intencje ustawodawcy odstają bowiem od stanu rzeczywistego. Posługuje się on nimi nierzetelnie, niekonsekwentnie i wybiórczo. Z jednej bowiem strony prawodawca odchodzi od ukształtowanych jednolitych zasad ustalania plac konkretnej grupy, wykluczając z nieznanych przyczyn osoby decydujące się na zamrożenie aktywności zawodowej, które przez dwa pełne miesiące 2023 r. świadczały identyczną pracę. Niejasne jest dla Sądu rozpoznającego przedmiotową sprawę, jakie znaczenie dla stanu budżetu ma działanie wymierzone w osoby, które całe życie zawodowe służyły Państwu.

Prawidłowo też powód podnosi, że został nierówno potraktowany. Sąd rozumie, że pozwany musiał realizować przepisy. Niemniej jednak doszło do dyskryminacji powoda, bo inni funkcjonariusze za taką samą służbę w styczniu i lutym 2023 r. otrzymali wynagrodzenie z wyższej podstawy, co narusza standardy konstytucyjne. Z uwagi na podniesienie przez powoda zarzutu dyskryminacji Sąd rozpoznał sprawę z udziałem ławników. Jednakże podstawą rozstrzygnięcia nie są przepisy Kodeksu Pracy (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19740240141>), lecz argumenty tożsame jak w

sprawach sędziów i prokuratorów. Rygor natychmiastowej wykonalności nadano wyrokowi z urzędu na mocy art. 477² § 1 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>), do wysokości ostatniego miesięcznego wynagrodzenia powoda.

Powyższy wyrok został zaskarżony w drodze apelacji przez pozwanego. W apelacji pozwany zaskarżył w całości.

Wyrokowi zarzucił:

I. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) w związku z art. 278 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego sprawy skutkującą błędem w ustaleniach faktycznych

Apelacja pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Zielonej Górze IV Wydział Pracy (...) i (...) z dnia 22 maja 2024r. sygn. akt IVP 185/24, doręczonego pozwanemu w dniu 13 czerwca 2024r.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

I. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) w związku z art. 278 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego sprawy, skutkującą błędem w ustaleniach faktycznych leżących u podstaw zaskarżonego wyroku, który to błąd polegał na przyjęciu przez Sąd że:

a) normy prawne, które stanowiły podstawę wyliczenia uposażenia powoda są niezgodne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), w wyniku czego Sąd błędnie uznał, że zasadna jest odmowa zastosowania unormowań zamrażających waloryzację płacy dla tych osób, które podjęły decyzję o przejściu na emeryturę, co skutkowało błędnym uznaniem roszczenia Powoda,

b) sytuacja faktyczna sędziów i prokuratorów, w stosunku do których zamrożono coroczny wzrost kwoty bazowej ustawą o budżecie jest podobna do sytuacji powoda, w konsekwencji czego Sąd błędnie uznał, że zasadna jest odmowa zastosowania unormowań zamrażających waloryzację płacy dla tych osób, które podjęły decyzję o przejściu na emeryturę, podczas gdy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 sygn. akt K 1/23, uznający, że wyliczanie sędziowskich wynagrodzeń na podstawie ustawy o budżecie na 2023r. jest niezgodne z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), dotyczył wyłącznie tej grupy zawodowej, co skutkowało błędnym uznaniem roszczenia Powoda

2) przepisów postępowania, które miało wpływ na wydane orzeczenie, polegające na niezastosowaniu zasady *da mihi factum dabo tibi jus* poprzez nieprawidłowe przyjęcie, że treść zebranego w sprawie materiału dowodowego uzasadnia zastosowanie wprost wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 r., sygn. akt K 1/23 uznającego wyliczanie wynagrodzeń sędziowskich na podstawie ustawy o budżecie na 2023 rok, podczas gdy celem art. 41 ust. 3 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 r. (Dz. U. poz. 2666) wymagającego ścisłej interpretacji i powiązania z ust. 1 i 2 tego artykułu - było zrekompensowanie funkcjonariuszom w uposażeniu od dnia 1 marca 2023 r. „zamrożenia” kwoty bazowej z ust. 2 art. 41 tej ustawy, podczas gdy aksjologia przepisów finansowych wyklucza stosowanie analogii do rozwiązań przyjętych w innych pragmatykach pracowniczych (służbowych) odrębnie regulujących stosunek pracy (służby) oraz nie dopuszcza do stosowania wykładni rozszerzającej przepisów finansowych (podatkowych) opartych na Prawie pozytywnym; Sąd nie dążył tym samym do ustalenia celu ustawodawcy, który w art. 41 tej ustawy miał zachęcić do pozostania funkcjonariuszy w służbie poprzez przyjęcie rozwiązania, aby w roku 2023 wzrost uposażeń obejmował wyłącznie funkcjonariuszy pozostających w służbie na dzień 1 marca 2023 r., a nie dodatkowego zwiększania uposażeń funkcjonariuszy na podstawie art. 41 ust. 3 lecz odnoszącego się do uposażenia obliczonego zgodnie z ust. 1 i 2 w wysokości należnej na dzień 1 marca 2023 r. (uzasadnienie do ustawy); a zatem — niezależnie od faktu, czy strony są reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników — nieposzukiwanie z urzędu i nieprzyjęcie w związku z tym właściwej konstrukcji prawnej stanowiącej podstawę merytorycznego rozstrzygnięcia,

3) naruszenie art. 327¹ § 1 pkt. 1 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) polegające na sporządzeniu uzasadnienia wyroku z pominięciem elementów wymaganych na podstawie przywołanego przepisu, tj. *in concreto* przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, a ponadto jedynie na ogólnikowym i bardzo lakonicznym uzasadnieniu wyroku, co skutkowało błędnym uznaniem roszczenia Powoda,

4) naruszenie art. 235² (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) § pkt. 1 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) pkt. 2 i § 5 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) w zw. z art. 227 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) poprzez pominięcie dowodu wnioskowanego przez Pozwanego, tj. przesłuchania świadka D. O. — Kierownika Sekcji Rachuby i Plac Pionu Głównego Księgowego (...) w K., na okoliczność sposobu naliczenia uposażenia funkcjonariuszy SG w roku 2023, co w efekcie doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy, co skutkuje pozbawieniem Pozwanego możliwości obrony swoich praw oraz nieprawidłowym uznaniem roszczenia Powoda;

5) naruszenie art. 327¹ § 1 pkt. 2 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) poprzez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem odpowiednich przepisów prawa, co skutkowało błędnym uznaniem roszczenia Powoda;

II. naruszenie prawa materialnego

1) art.178 ust. 1 Konstytucji RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), poprzez błędną wykładnię, której skutkiem jest uznanie, że Sąd I instancji może podjąć samodzielnie decyzję o uznaniu za niekonstytucyjny przepisu ustawy, podczas, gdy w niniejszej sprawie Sąd miał obowiązek skierować w razie wątpliwości wnioski do TK o zbadania zgodności przepisu ustawy z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>);

2) art. 8 ust. 2 Konstytucji RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że sąd powszechny jest uprawniony do badania zgodności ustaw z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), a w konsekwencji do zajmowania stanowiska w kwestii ich zgodności lub niezgodności z ustawą zasadniczą, ze skutkiem w postaci niezastosowania przez Sąd w niniejszej sprawie art.41 ustawy z dnia 1 grudnia 2022r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. z 2022r. poz.2666); Zgodnie bowiem z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1998 r., sygn. akt 90/98, zachowującym swoją aktualność: „sąd powszechny może dokonywać oceny konstytucyjności przepisów mających zastosowanie w sprawie, bowiem nie prowadzi to do naruszenia konstytucyjnie utrwalonego podziału kompetencji między sądami a Trybunałem Konstytucyjnym (...). Kwestia zgodności przepisu aktu normatywnego z Konstytucją RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) jest dla Trybunału Konstytucyjnego zagadnieniem głównym, o którym Trybunał rozstrzyga w formie orzeczenia ze skutkami przewidzianymi w ustawie. Sąd powszechny nie orzeka zaś o zgodności przepisu prawa z konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), lecz jedynie odmawia zastosowania przepisu prawa niezgodnego, jego zdaniem, z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) (.) jest wyraźnie sprzeczne z przepisem art. 8 ust. 1 Konstytucji (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), który zobowiązuje do bezpośredniego stosowania jej przepisów, przy czym pod pojęciem stosowanie należy rozumieć w pierwszym rzędzie sądowe stosowanie prawa.” Rzeczona klauzula daje sądom możliwość stwierdzenia niekonstytucyjności przepisów stanowiących podstawę rozstrzygnięcia oraz wykazania, że deklarowany cel działania władzy, jest inny od rzeczywistego albo niegodziwy. Ocena sądu w tym zakresie nie jest zatem formalna w tym znaczeniu, że może odmówić zastosowania przepisu niezgodnego z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>);

3) art. 41 ustawy z dnia 1 grudnia 2022r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. z 2022r. poz.2666), poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji ustalenie, że powodowi przysługuje uposażenie za styczeń 2023r. z zastosowaniem kwoty bazowej ustalonej w ustawie budżetowej na rok 2023 w wysokości 1740,64 zł, podczas gdy z cyt. wyżej przepisu wynika, że w okresie od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 28 lutego 2023 r. przy wyliczeniu uposażenia powoda należało zastosować kwotę bazową ustaloną w ustawie budżetowej na rok 2022 w wysokości 1614,69 zł;

4) art. 41 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 r. przez błędne uznanie, że zasadna jest odmowa zastosowania unormowań zamrażających waloryzację, podczas gdy należało zastosować przepis art. 41 ust. 3 w ścisłym powiązaniu z art. 41 ust. 1 i 2, wyznaczających osiągnięcie nadrzędnego celu z art. 41 ust. 3, tj. zrekompensowania funkcjonariuszom w uposażeniu od dnia 1 marca 2023 r. „zamrożonej” w ust. 2 kwoty bazowej i tylko w takim kontekście zastosowanie jego zgodnie ze sformułowaniem „podlega każdorazowemu zwiększeniu o 1/5 kwoty różnicy pomiędzy uposażeniem należnym na dzień 1 marca 2023 r.” nie wliczanego jednak do podstawy wymiaru emerytury (i innych należności relacjonowanych do uposażeń); w konsekwencji Sąd błędnie zatem uznał, że art. 41 ust. 3 ww. ustawy miał na celu dodatkowe zwiększanie uposażeń funkcjonariuszy wpływające na wysokość emerytury Powoda, gdy tymczasem art. 41 ust. 3 dotyczy jedynie funkcjonariuszy, którym należało się uposażenie na dzień 1 marca 2023 r., tj. z racji pozostawania w służbie na ten dzień (1 marca 2023

W konsekwencji apelujący wnosil o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie pkt 1 i pkt 2 poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym

kosztów zastępstwa procesowego za I instancję wg norm przepisanych

2) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych; ewentualnie, z ostrożności procesowej wnoszę o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy dokonał analizy materiału dowodowego, poczynił ustalenia w zakresie stanu faktycznego oraz zastosował przepisy, skutkiem czego zaskarżony wyrok zawiera trafne i odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Okręgowy podziela dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne i argumentację prawną przedstawioną w motywach zaskarżonego wyroku, przyjmując ustalenia i oceny tego Sądu za własne bez konieczności ich powielania. (vide: orzeczenia Sądu Najwyższego z 13 grudnia 1935 r., C III 680/34; z 14 lutego 1938 r., C II 21172/37; z 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98; z 9 marca 2006 r., I CSK 147/05; z 5 marca 2015 r., V CSK 270/14). Sąd II instancji nie dopatrzyl się naruszenia przez Sąd I instancji przepisów, skutkujących koniecznością - zgodnie z żądaniem apelacji - zmiany tegoż orzeczenia, ewentualnie uchyleniem zaskarżonego wyroku. Przechodząc do zarzutów podniesionych w apelacji, w pierwszej kolejności Sąd Okręgowy rozważył zarzuty prawa procesowego, ponieważ ocena zasadności naruszenia prawa materialnego może być dokonana dopiero po stwierdzeniu, że ustalenia stanowiące podstawę faktyczną zaskarżonego orzeczenia zostały dokonane zgodnie z przepisami prawa procesowego. Nie jest bowiem możliwe prawidłowe zastosowanie prawa materialnego bez zgodnego z prawem procesowym ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 7 maja 2002 r., I CKN 105/00, za: Lex nr 55169; I PK 164/05, niepubl.; z 26 lipca 2007 r., V CSK 240/07, niepubl.). Apelujący zarzucił w tym zakresie Sądowi I instancji naruszenie art. 327¹ § 1 pkt

1 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>), art. 233 § 1 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) w zw. z art. 228 § 2 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) i art. 243(2) k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) i art. 321 § 1 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>)

Należy podać, iż jakkolwiek w orzecznictwie i literaturze wypowiadane są tezy, że sądy i inne organy stosowania prawa nie mają kompetencji do orzekania o niekonstytucyjności przepisu ustawy i odmowy jego stosowania (przede wszystkim wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 stycznia 2001 r., P 4/99, OTK 2001 nr 1, poz. 5, a także przykładowo wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2002 r., V CKN 1456/00, LEX nr 57237; z dnia 16 kwietnia 2004 r., (...) CK 291/03, OSNC 2005 nr 4, poz. 71; Rzeczpospolita 2005 nr 5, s. 4, z glosą K. Grzesiowskiego; Gdańskie Studia Prawnicze-Przegląd Orzecnictwa 2005 nr 4, poz. 22, z glosą M. Jasińskiego; z dnia 24 listopada 2015 r., II CSK 517/14, LEX nr 1940564; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., II UK 158/18, LEX nr 2671074 oraz po pewnych wahaniach postanowienie z dnia 9 października 2020 r., III CZP 95/19, LEX nr 3066660; w literaturze przykładowo L. Bosek: Bezprawie legislacyjne, Wyd. II, Warszawa 2021), to jednak w świetle nowszych poglądów prezentowanych w orzecznictwie oraz doktrynie, odnoszących się do problematyki będącej przedmiotem zaskarżenia możliwość odmowy zastosowania przez sąd przepisu ustawy, który uznał za niezgodny z Konstytucją RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), jest dopuszczalna (pod pewnymi warunkami).

Kompetencję orzekania o niekonstytucyjności oznaczonego przepisu ustawy ma wyłącznie Trybunał Konstytucyjny i tylko on może rozważać usunięcie z systemu prawnego przepisów sprzecznych z ustawą zasadniczą (art. 188 pkt 1 Konstytucji RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>)), jednakże orzekanie o zgodności ustaw z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) (art. 188 pkt 1 ustawy zasadniczej), co niewątpliwie należy do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, nie jest tożsame z oceną konstytucyjności przepisu mającego zastosowanie w konkretnej sprawie rozstrzyganej przez sąd. Sąd jest obowiązany do oceny konstytucyjności przepisu ustawy w ramach ustalania, który przepis obowiązującego prawa będzie zastosowany do rozstrzygnięcia danego stanu faktycznego w indywidualnej sprawie. Odmowa zastosowania przepisu ustawy uznanego przez sąd za sprzeczny z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) nie narusza zatem kompetencji Trybunału Konstytucyjnego i nie ma bezpośredniego związku z tymi kompetencjami. Uznanie, że sądy powszechne nie są uprawnione do badania zgodności ustaw z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), a w konsekwencji do zajmowania stanowiska w kwestii ich zgodności, jak też niezgodności z ustawą zasadniczą, jest wyraźnie sprzeczne z art. 8 ust. 2 Konstytucji RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), który zobowiązuje do bezpośredniego stosowania jej przepisów, przy czym pod pojęciem "stosowanie" należy rozumieć w pierwszym rzędzie sądowe stosowanie prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2017 r., (...) UK 325/16, uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2001 r., III ZP 12/01, OSNAPiUS 2002 nr 2, poz. 34 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1998 r., (...) PKN 90/98, OSNAPiUS 2000 nr 1, poz. 6; z dnia 20 sierpnia 2001 r., III RN 189/00, OSNAPiUS 2002 nr 6, poz. 130; z dnia 8 stycznia 2009 r., I CSK 482/08, LEX nr 491552; z dnia 8 października 2015 r., III KRS 34/12, OSNP 2016 nr 11, poz. 103 oraz z dnia 17 marca 2016 r., III KRS (...), LEX nr 2288953 i powołane w nich orzecznictwo).

Również w doktrynie wyróżniono różne wzorce zachowania sądu w związku ze stwierdzeniem sprzeczności przepisu ustawy z Konstytucją RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>). Podnosi się, że decyzja o odmowie zastosowania przepisu ustawy uwarunkowana jest wpływem zaistniałej sprzeczności (nieuzgadnialności) na rozstrzygnięcie konkretnej sprawy, będącej przedmiotem rozpoznania przez sąd. Jeśli konsekwencją zastosowania niezgodnego z Konstytucją RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) przepisu ustawy byłoby wydanie niesprawiedliwego rozstrzygnięcia, to sąd - stosownie do stopnia własnego przekonania i realnych możliwości procesowych (zwłaszcza w zakresie możliwości orzeczniczych TK) - podejmie decyzję o: (1) wystąpieniu do TK z pytaniem prawnym co do zgodności przepisu ustawy z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), lub (2) o odmowie zastosowania niezgodnego z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) przepisu ustawy i rozstrzygnięciu sprawy w oparciu o bezpośrednie zastosowanie przepisów Konstytucji (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>). Decyzja sądu zależeć powinna od przekonania składu orzekającego co do: (1) sprzeczności normy ustawowej z normą konstytucyjną, (2) wpływu owej sprzeczności na kształt rozstrzygnięcia w indywidualnym akcie stosowania prawa (M. Gutowski, P. Kardas: Domniemanie konstytucyjności a kompetencje sądów, Palestra 2016 nr 5, s. 44).

Ocena konstytucyjności prawa sprawowana przez sądy w ramach bezpośredniego stosowania Konstytucji (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) służy nie tylko zapewnieniu zgodności orzeczeń z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), a w konsekwencji zapewnieniu wydania orzeczenia słusznego, sprawiedliwego i realizującego konstytucyjną aksjologię i wartości, ale także przyspieszeniu postępowania. Pozwala ponadto na badanie konstytucyjności prawa w różnorodnych sprawach, odmiennych okolicznościach faktycznych, co znacznie poszerza zakres oceny konstytucyjności. Trybunał Konstytucyjny bada bowiem zgodność z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) w sposób abstrakcyjny i w zakresie wniosku, co istotnie zawęża pole działania tego organu. Kontrola rozproszona stwarza także możliwość interpretacji Konstytucji (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) oraz ustaw z uwzględnieniem szerokiego spektrum wiedzy specjalistycznej sądów w poszczególnych działach prawa, a tym samym poszerza perspektywę rozumienia Konstytucji (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) (M. Gutowski, P. Kardas: Wykładnia i stosowanie prawa w procesie opartym na Konstytucji, Warszawa 2017, § 3. Znaczenie Konstytucji dla procesu sądowego stosowania prawa; por. też M. Haczkowska: Zasada bezpośredniego stosowania konstytucji w działalności orzeczniczej sądów, Przegląd Sejmowy 2005 nr 1; R. Balicki: Bezpośrednie stosowanie konstytucji, Krajowa Rada Sądownictwa 2016 nr 4, s. 13; M. Gutowski, P. Kardas: Sądowa kontrola konstytucyjności prawa. Kilka uwag o kompetencjach sądów powszechnych do bezpośredniego stosowania Konstytucji, Palestra 2016 nr 4, s. 5; E. Maniewska: Pojęcie argumentacji konstytucyjnej i jej ewolucja w orzecznictwie Sądu Najwyższego [w:] Argumentacja konstytucyjna w orzecznictwie sądowym, Studia i Analizy Sądu Najwyższego - Materiały Naukowe, Tom IV, Warszawa 2017, s. 59; W. Sanetra: Bezpośrednie stosowanie Konstytucji RP przez Sąd Najwyższy, Przegląd Sądowy 2017 nr 2, s. 5; P.

Tuleja: Wpływ przesłanki funkcjonalnej na sposób rozpoznania pytania prawnego przez Trybunał Konstytucyjny, Przegląd Sądowy 2017 nr 6, s. 7; A. Bodnar: Wykonywanie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Polsce. Wymiar instytucjonalny, Warszawa 2018, Rozdział VII, pkt 9. Zagrożenia dla niezależności sądownictwa a stosowanie Konwencji przez sądy; P. Mikuli: Doktryna konieczności jako uzasadnienie dla rozproszonej kontroli konstytucyjności ustaw w Polsce, Gdańskie Studia Prawnicze 2018 nr 2, s. 635; J. Podkowik: Sądy wobec niekonstytucyjnych aktów normatywnych u progu trzeciej dekady obowiązywania Konstytucji RP, Przegląd Sądowy 2018 nr 5, s. 5; J. Roszkiewicz: Incydentalna kontrola legalności aktów organów władzy publicznej w procesach dotyczących ochrony dóbr osobistych, Monitor Prawniczy 2019 nr 11, s. 591; P. Polak: Związanie sądu wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego wydanym w nieprawidłowo umocowanym składzie (refleksje na tle wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2018 r., sygn. akt V SA/Wa 459/18), Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego 2020 nr 3, s. 63; P. Radziejewicz: Kryzys konstytucyjny i paradygmatyczna zmiana konstytucji, Państwo i Prawo 2020 nr 10, s. 3; P. Jabłońska: Konstytucyjne podstawy rozproszonej kontroli konstytucyjności prawa, Przegląd Sądowy 2020 nr 11-12, s. 21).

W ocenie Sądu Okręgowego, z uwagi na bezpieczeństwo obrotu prawnego kształtowanego również przez indywidualne akty stosowania prawa, jakimi są orzeczenia sądowe - odmowa zastosowania przepisu ustawy może jednak nastąpić wyłącznie w wypadku, gdy sąd rozpoznający sprawę nie ma wątpliwości co do niezgodności danego przepisu z Konstytucją RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), a sprzeczność ma charakter oczywisty, inaczej mówiąc, gdy zachodzi sytuacja oczywistej niekonstytucyjności przepisu.

Sytuacja taka może zachodzić zwłaszcza wówczas, gdy porównywane przepisy ustawy i Konstytucji RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) dotyczą regulacji tej samej materii i są ze sobą sprzeczne, a norma konstytucyjna jest skonkretyzowana w stopniu pozwalającym na jej samoistne zastosowanie, gdy ustawodawca wprowadził regulację identyczną, jak norma objęta już wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, gdy Trybunał stwierdził niekonstytucyjność określonej normy prawnej zamieszczonej w przepisie tożsamym, który nie podlegał rozpoznaniu przed Trybunałem, gdy sposób rozumienia przepisu ustawy wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2023 r., (...) 268/22, wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 stycznia 2009 r., (...) CSK 482/08; z dnia 17 marca 2016 r., V CSK 377/15, z glosą J. G. F.; (...) in vita. (...) in iure. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi J. J., pod red. A. B. i S. C., W. 2018, z glosą M. B.; uchwałę składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 16 października 2006 r., I (...) 2/06, oraz wyroki tego Sądu z dnia 24 września 2008 r., (...) OSK (...), oraz z dnia 18 grudnia 2013 r., I (...) 36/13).

Wskazać w tym miejscu należy na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 roku wydany w sprawie K 1/23, który stwierdza, że art. 8 i art. 9 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz.U. poz. 2666, ze zm.) są niezgodne z art. 178 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>), zaś art. 7 tej ustawy jest niezgodny z art. 195 ust. 2 Konstytucji (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>).

Trybunał Konstytucyjny wprost wskazał w powyższym orzeczeniu, że rozwiązania unormowane w przedmiocie kontroli, czyli art. 7, art. 8 i art. 9 ustawy o budżecie na 2023 r., nie tylko nie są spójne z rozwiązaniami *lex generalis* zawartymi w prawie o ustroju sądów powszechnych (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20010981070>), ustawie o Sądzie Najwyższym oraz ustawie o statusie Sędziów TK, ale także nie są nawet spójne z analogicznymi przepisami ustawy o budżecie na 2021 r. i ustawy o budżecie na 2022 r.; oznacza to, że ustawodawca w tej materii kierował się daleko posuniętą uznaniowością, która nie zapewnia sędziom konstytucyjnych gwarancji wysokości ich przyszłych dochodów oraz nie chroni ich przed potencjalnymi manipulacjami ze strony ustawodawcy; wobec tego zasady wynagradzania sędziów uregulowane na mocy art. 7, art. 8 i art. 9 ustawy o budżecie na 2023 r. nie spełniają warunków brzegowych określonych w orzecznictwie TK.

Powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczył wprowadzie ustawy o budżecie na rok 2023, jednakże biorąc pod uwagę, iż w orzeczeniu tym powołano się na zawarte w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 12 grudnia 2012 roku, wydanym w sprawie K 1/12, zasady oceny dopuszczalności zmian zasad kształtowania wynagrodzeń sędziów, a w szczególności konieczność spełnienia „warunków brzegowych” - szczegółowo przywołanych przez Sąd meriti w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku - zajęte stanowisko ma niewątpliwie znaczenie dla oceny zgodności z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) rozwiązań przyjętych w roku 2022, będących przedmiotem orzekania w niniejszej sprawie.

W świetle powyższych uwag za niezasadne uznać należy zarzuty apelacji wskazujące na naruszenie przez Sąd I instancji meriti prawa procesowego – art. 178 ust. 1 i art. 8 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) w zw. z art. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym./

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że powód został nierówno potraktowany. Pomimo, że pozwany musiał realizować przepisy prawa, to jednak doszło do dyskryminacji powoda, bo inni funkcjonariusze za taką samą służbę w styczniu i lutym 2023 r. otrzymali wynagrodzenie z wyższej podstawy, co narusza standardy konstytucyjne. Sąd II instancji w pełni podziela przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku argumentację w tym zakresie, uznając brak potrzeby ponownego cytowania stanowiska Sądu Rejonowego.

Powyższa teza prowadzi do wniosku, że Sąd (...) instancji – będąc uprawnionym do zbadania zgodności z Konstytucją (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) przepisu, na podstawie którego ustalono wysokość wynagrodzenia powoda w 2022 roku, a w konsekwencji do zajęcia stanowiska w kwestii niezgodności tego przepisu z ustawą zasadniczą ze skutkiem w postaci jego niezastosowania - nie naruszył art. 8 ust. 2 Konstytucji RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>) ani art. 178 ust. 1 Konstytucji RP (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>).

Nie podzielaając zatem argumentacji apelanta o niedopuszczalności rozproszonej, konkretnej kontroli konstytucyjności przepisów ustawy będącej przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie, uznać należy, że wniesiony środek odwoławczy

jest bezzasadny. Z tego względu – na podstawie art.385 k.p.c. (<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640430296>) Sąd Okręgowy apelację oddalił.

Sędzia Robert Macholak

ZARZĄDZENIE

- 1. Odnotować po przepis.*
- 2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. pozwanego.*
- 3. Po doręczeniu akta zwrócić.*

Dodano: 27 lutego 2025, Opublikował(a): **Wioletta Romanowska**
Podmiot udostępniający informację: **Sąd Okręgowy w Zielonej Górze**
Data wytworzenia informacji: 20 grudnia 2024